

Instruks for kompetencer, ansvar, opgavefordeling og delegation

Ansvarlig: Tilbudsleder		
Målgruppe: Alle medarbejdere, der udfører sundhedsfaglige opgaver og behandling	Udarbejdet af: Styregruppe på CDH	Gældende fra: 1.juni 2018
	Godkendt af: CDH's tilbudsleder	Revideret: Endnu ikke revideret
	Revisionsansvarlig: Styregruppen og CDH's tilbudsleder	Næste revisionsdato: 1.juni 2020

Formål

Der skal være klarhed omkring kompetencer, ansvar og opgavefordeling i forhold til CDH's sundhedsfaglige opgaver; herunder hvilke faggrupper eller medarbejderkompetencer, der må udføre delegerede sundhedsopgaver. Instruksen skal sikre klare rammer for delegation og ansvarsfordeling på tilbuddet, så medarbejderne kender deres ansvar og er kompetente til at løse opgaverne.

Fremgangsmåde

En sundhedsperson er en medarbejder, der udfører sundhedsfaglige opgaver. Der skelnes imellem sundhedspersoner med autorisation og sundhedspersoner uden autorisation.

Sundhedspersoner med autorisation

Sundhedspersoner med autorisation er blandt andre læger, fysioterapeuter, ergoterapeuter, sygeplejersker og social- og sundhedsassistenter.

Som autoriseret sundhedsperson har man et særligt ansvar for at udvise omhu og samvittighedsfuldhed. Man har skærpet indberetningspligt og kan fratages retten til at udøve sit erhverv, hvis man ikke lever op til sine forpligtelser, eller man skønnes at være til fare for patientsikkerheden.

En autoriseret sundhedsperson, der videredelegerer til ikke autoriserede personer, er ansvarlig for udførelsen af de delegerede opgave. Den pågældende har ansvar for, at de medarbejdere, der delegeres til, får en tilstrækkelig instruktion.

Sundhedspersoner uden autorisation

Sundhedspersoner uden autorisation udøver sundhedsfaglig virksomhed efter delegation. Det kan eksempelvis være delegation fra lægen eller fra en kollega med autorisation (eksempelvis en social- og sundhedsassistent, fysioterapeut eller sygeplejerske).

Som medhjælp har man altid et selvstændigt ansvar for at udvise omhu og samvittighedsfuldhed i sit faglige virke og frasige sig opgaver, som man ikke mener at kunne varetage.

Elever og studerende

Elever og studerende er underlagt de samme regler som medarbejdere på tilbuddet uden autorisation.

Vikarer

Den enkelte vikars kompetencer og tilknytning til tilbuddet kan have betydning for vikarens ansvar i forhold til sundhedsfaglige opgaver på Center for Døvblindhed og Høretab. Det er den respektive afdelingsleders ansvar at vurdere dette.

Delegation

Alle opgaver, der er omfattet af regler om delegation, skal i deres udspring være delegeret af en læge eller en anden autoriseret sundhedsperson med forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed¹.

Autoriserede sundhedspersoner med forbeholdt virksomhed kan *delegere* til andre at udføre opgaver inden for den forbeholdte virksomhed og således bruge medhjælp. Derudover kan eksempelvis autoriserede sundhedspersoner på Center for Døvblindhed og Høretab *videre-delegere* til kollegaer uden autorisation.

Der er forskellige former for delegation:

Konkret delegation

Konkret delegation foregår, når en autoriseret sundhedsperson delegerer i et konkret tilfælde, der vedrører en enkelt patient. Dette kan for eksempelvis ske, hvis en læge ordinerer medicin til en bestemt patient, og medarbejdere efterfølgende udfører ordinationen, eller en autoriseret sundhedsperson på CDH videredelegerer en konkret opgave og instruktion til en ikke autoriseret kollega.

Rammedelegation

Der er tale om rammedelegation, når en autoriseret sundhedsperson delegerer til en medhjælp inden for en fastsat ramme selv at vurdere behov for behandling og gennemførelse. Eksempelvis kan der gives rammedelegation til en gruppe patienter, der har sukkersyge, hvor det er nødvendigt at måle blodsukker med mellemrum efter behov.

Videredelegation

Der er tale om videredelegation, når en autoriseret sundhedsperson på CDH videredelegerer opgaver til en ikke autoriseret sundhedsperson. Autoriserede sundhedspersoner videredelegerer ikke til andre autoriserede sundhedspersoner på CDH, men udelukkende til ikke autoriserede. Baggrunden er, at autoriserede har et selvstændigt ansvar for opgaven indenfor eget kompetenceområde.

Når en autoriseret sundhedsperson på tilbuddet delegerer sundhedsfaglige opgaver til en ikke autoriseret sundhedsperson, har den autoriserede ansvar for:

- At personen er kvalificeret til at løse opgaven
- At personen har fået entydig instruktion i udførelse og omfang af opgaven
- At personen har forstået instruktionen
- At personen er instrueret i at kunne handle på komplikationer
- At personen er instrueret i, hvornår der skal tilkaldes yderligere hjælp
- Afklaring af i hvilket omfang, der skal føres tilsyn med personen

¹ Forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed refererer til funktioner, som i udgangspunktet kun må udføres af bestemte faggrupper med autorisation: Læger, jordemødre, kiropraktikere, tandlæger med flere.

Hvorvidt der videredelegeres på tilbuddet er forstanders ansvar og beslutning.

Opgavefordeling på Center for Døvblindhed og Høretab

Forstander skal tage stilling til medarbejdernes kompetencer samt ansvars- og opgavefordeling i forhold til tilbuddets sundhedsfaglige opgaver samt regler for delegation af sundhedsfaglige opgaver. Det skal fremgå tydeligt hvilke medarbejdere, der kan udføre hvilke sundhedsopgaver på tilbuddet.

Medarbejderen skal frasige sig opgaven, hvis vedkommende ikke ser sig i stand til at udføre den på forsvarlig vis.

Faggruppers kompetencer

Tilbudsleder fastlægger, om der er ordinerede sundhedsfaglige opgaver, der alene må udføres af bestemte faggrupper eller af bestemte medarbejdere med særlige kompetencer.

Sundhedsopgaver	Faggruppe der udfører opgaven	Tilegnelse af kompetencer
Medicin <ol style="list-style-type: none"> Dispensation Administration Observering af virkning og bivirkninger Indhentning af recepter Ajourføring af medicinkort i Bosted Injektioner i under huden Behandling af anafylaksis chok Udlevering af Pn medicin Injektion i muskel 	<ol style="list-style-type: none"> Pædagoger, SSA Pædagoger, SSA, lærere, køkkenass. og rengøringspers. Pædagoger, SSA, Spl, lærere, køkkenass. og rengøringspers. Pædagoger, SSA på voksenområdet, Spl. på børneområdet Pædagoger, SSA, Spl. Pædagoger, SSA, Spl. Pædagoger, SSA, Spl., lærere, køkkenass. og rengøringspers. Pædagoger, SSA, Spl., lærere, køkkenass. og rengøringspers. Spl. 	<ol style="list-style-type: none"> Medicinhåndteringskursus Medicinhåndteringskursus Medicinhåndteringskursus Medicinhåndteringskursus Medicinhåndteringskursus Medicinhåndteringskursus Medicinhåndteringskursus Medicinhåndteringskursus
Sondevedligeholdelse <ol style="list-style-type: none"> Observation af huden omkring sondeindstikssted Daglig rengøring af sonde Skift af sonde Kontrol af sondebalon 	<ol style="list-style-type: none"> Pædagoger, SSA, køkkenass. og rengøringspers. Pædagoger, SSA, køkkenass. og rengøringspers. Pædagoger, SSA, lærere 	<ol style="list-style-type: none"> Instruktion fra sygehus eller oplæring ved SSA el. spl. Instruktion fra sygehus eller oplæring ved SSA el. spl.

	<ol style="list-style-type: none"> 4. Pædagoger, SSA, køkkenass. og rengøringspers. 	<ol style="list-style-type: none"> 3. Instruktion fra sygehus eller oplæring ved SSA el. spl. 4. Instruktion fra sygehus eller oplæring ved SSA el. spl.
Ernæringstilstand <ol style="list-style-type: none"> 1. Give sondemad 2. Vejning 3. Forny ernæringsrecepter 4. Kostvejledning og udredning/beregning af ernæringsbehov 5. Bestilling af sondeernæring og tilbehør 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pædagoger, SSA, lærere, køkkenass. og rengøringspers. 2. Pædagoger, SSA, Spl. 3. Økonoma, pædagoger, SSA på voksenområdet, Spl på børneområdet 4. Økonoma 5. Økonoma – spl., Pædagoger 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Instruktion til pædagoger af SSA el. spl. 2. Instruktion til pædagoger af SSA el. spl. 3. Instruktion til pædagoger af SSA el. spl. 4. Instruktion til pædagoger af SSA el. spl. 5. Instruktion til pædagoger af SSA el. spl.
Værdimåling og observationer <ol style="list-style-type: none"> 1. Blodsukkermåling 2. Blodtryksmåling 3. Pulsmåling 4. Temperaturmåling 5. Saturationsmåling 6. Urinstix 7. Infektionstal og blodprocent 8. EKG 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pædagoger (kun Danalien og Akt. og Samværstilb.), SSA, Spl. 2. Pædagoger, SSA, Spl. 3. Pædagoger, SSA, Spl., fys 4. Pædagoger, SSA, Spl. 5. Pædagoger, SSA, Spl., fys 6. Pædagoger, SSA, Spl. 7. Spl. 8. Spl. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Instruktion til pædagoger af SSA el. spl. 2. Instruktion til pædagoger af SSA el. spl. 3. Instruktion til pædagoger af SSA el. spl. 4. Instruktion til pædagoger af SSA el. spl. 5. Instruktion til pædagoger af SSA el. spl. 6. Instruktion til pædagoger af SSA el. spl. 7. 8.
Respiration og cirkulation <ol style="list-style-type: none"> 1. Daglig tracheostomi pleje 2. Sugning i øvre luftveje 3. C-PAP – anvendelse 4. Pep-maske - anvendelse 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pædagoger, SSA, køkkenass. og rengøringspers. 2. Pædagoger, SSA, køkkenass. og rengøringspers., Spl., lærere 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Instruktion fra sygehus eller spl. 2. Instruktion fra sygehus eller spl. 3. Instruktion ved fys. 4. Instruktion ved fys.

<ul style="list-style-type: none"> 5. Lejring i forbindelse med respirationsproblemer 6. Lungefysioterapi 	<ul style="list-style-type: none"> 3. Pædagoger, SSA, Fys, køkkenass. og rengøringspers. 4. Pædagoger, SSA, Fys, køkkenass. og rengøringspers. 5. Pædagoger, SSA, Fys, køkkenass. og rengøringspers., spl. 6. Fys. 	<ul style="list-style-type: none"> 5. Instruktion ved fys. 6.
<p>Hud og slimhinder</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Observation af sår 2. Sårpleje og behandling 3. Øreskyl 4. Øjendrypning 5. Mundpleje 6. Observation af hudens tilstand 7. Mundstimulation 	<ul style="list-style-type: none"> 1. SSA, spl. (kan videredelegeres) 2. SSA, Spl. (kan videredelegeres) 3. Pædagoger, SSA, Spl. 4. Pædagoger, SSA, Spl. 5. Pædagoger, SSA 6. Pædagoger, SSA, køkkenass. og rengøringspers. 7. Ergo 	<ul style="list-style-type: none"> 1. Oplæring i konkrete situationer v. spl. 2. Oplæring i konkrete situationer v. spl. 3. Oplæring i konkrete situationer v. spl. 4. Oplæring i konkrete situationer v. spl. 5. Oplæring i konkrete situationer v. spl. 6. Oplæring i konkrete situationer v. spl. 7. Oplæring i konkrete situationer v. spl.
<p>Udskillelse af affaldsstoffer</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Observation af urin 2. Observation af afføring 3. Observation af sekreter 	<ul style="list-style-type: none"> 1. Pædagoger, SSA, lærere, køkkenass. og rengøringspers. 2. Pædagoger, SSA, lærere, køkkenass. og rengøringspers. 3. Pædagoger, SSA, lærere, køkkenass. og rengøringspers. 	<ul style="list-style-type: none"> 1. Oplæring i konkrete situationer v. spl. 2. Oplæring i konkrete situationer v. spl. 3. Oplæring i konkrete situationer v. spl.
<p>Bevægeapparatet</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Lejring og forflytning – forebyggelse af tryksår 2. Udredning af balance 3. Træning af balance 4. Træning af grovmotorik 5. Træning af finmotorik 6. Analyse af motoriske funktioner 7. Siddestillingsanalyse 	<ul style="list-style-type: none"> 1. Fys, pædagoger, SSA, køkkenass. og rengøringspers., lærere 2. Fys - ergo 3. Fys (kan videredelegeres) 4. Fys (kan videredelegeres) 5. Ergo (kan videredelegeres) 	<ul style="list-style-type: none"> 1. Kursus ved forflytningsinstruktør og vejledning ved forflytningsvejledere 2. 3. Oplæring i konkrete situationer 4. Oplæring i konkrete situationer 5. Oplæring i konkrete situationer

<p>8. Smerteudredning og behandling</p>	<p>6. Fys. – ergo 7. Fys. 8. Fys, spl., lægekons.</p>	<p>6. 7. 8.</p>
<p>Sansemotorisk</p> <p>1. Muskel-ledsans – udredning og behandling 2. Vestibulærfunktion – udredning og behandling 3. Taktilfunktion – udredning og behandling</p>	<p>1. Ergo 2. Ergo 3. Ergo</p>	<p>1. 2. 3.</p>
<p>Hjælpemidler</p> <p>1. Kropsbårne hjælpemidler (korset, fodkapsler m.m. og samarbejde med relevante parter) 2. Hjælpemidler (Afprøvning, anskaffelse og tilpasning heraf) 3. Vurdering af behov for hjælpemidler 4. Rådgivning ift. ansøgning om hjælpemidler</p>	<p>1. Fys - ergo 2. Fys – ergo 3. Fys – ergo 4. Fys – ergo</p>	<p>1. 2. 3. 4.</p>
<p>Syn</p> <p>1. Synsobservationer, synstest og synsscreening 2. Afprøvning og rådgivning vedrørende synstekniske hjælpemidler</p>	<p>1. Synspædagog 2. Synspædagog</p>	<p>1. 2. 3. 4.</p>

Delegation på CDH

Afdelingsleder skal tage stilling til om og i så fald hvilke sundhedsfaglige opgaver, der delegeres fra autoriserede til ikke autoriserede medarbejdere på CDH.

Som autoriseret sundhedsperson er man ansvarlig for udførelsen af den delegerede opgave og for at give tilstrækkelig instruktion om opgaven. Personer uden autorisation udøver i disse situationer sundhedsfaglig virksomhed efter delegation og fungerer således som medhjælp.

På CDH sker der viderelegation i forhold til 3 sundhedsfaglige områder:

1. Behandling af tryksår.

Sygeplejersken kan efter konkret instruks videregive denne behandling til andre faggrupper

2. Ståstøttestativ.

Fysioterapeuterne kan efter konkret instruks videregive denne behandling til andre faggrupper.

3. Løjring i forbindelse med behandling

Fysioterapeuterne kan efter konkret instruks videregive denne behandling til andre faggrupper.

Sundhedsfaglige indsatser efter sundhedsloven, som ikke er lægeordinerede

Medarbejdere på Center for Døvblindhed og Høretab udfører forebyggelses- og plejeindsatser, som ikke er lægeordinerede. Det kan f.eks. være opgaver i relation til personlig pleje, ADL og anden form for træning eller aktivitet.

Fælles for disse indsatser er, at sundhedspersonen handler og er ansvarlig inden for rammerne af egne faglige kompetencer og eventuel autorisation. Der er ikke tale om delegation, men om opgaveløsning inden for fagpersonernes kompetenceområde.

Den sundhedsfaglige udredning er udgangspunkt for hvilke opgaver, der skal løses hos den enkelte.

Dokumentation

Tilbudslederen har skriftligt beskrevet de enkelte faggruppers opgaver og kompetencer.

Ansvarlig

Medarbejdernes ansvar

- At holde sig ajourført i sundhedsfaglige instrukser og øvrige retningslinjer.
- At kende til og arbejde inden for eget ansvars- og kompetenceområde.
- At tage kontakt til relevante samarbejdspartnere ved behov (eksempelvis sygeplejersker, læger, fysioterapeuter, ergoterapeuter og social- og sundhedsassistenter).
- At frasige sig en opgave, som den pågældende ikke ser sig i stand til at udføre forsvareligt. Frasier medarbejderen sig en opgave, skal den nærmeste leder orienteres.

Tilbudsleders ansvar

- Når lægen delegerer en sundhedsfaglig opgave til et offentligt drevet tilbud, beror dette på en vurdering af, at tilbuddet har de fornødne kompetencer til at løse opgaven. Forstander skal sige fra, såfremt dette ikke vurderes at være tilfældet.

- Når en læge har delegeret en sundhedsfaglig opgave ophører lægens ansvar i forhold til udførelsen af opgaven. Det er efterfølgende forstanders ansvar, at opgaven tilrettelægges og løses forsvarligt.
- Tilbudsleder skal sikre, at medarbejderne er kvalificerede til at udføre opgaven.
- Tilbudsleder skal sikre, at der foreligger opdaterede og entydige instrukser i opgavens udførelse, samt at medarbejderne er instrueret heri.
- At føre tilsyn med medarbejdernes udførelse af sundhedsydelse.
- Medmindre lægen har ordineret særlige hensyn, er det tilbudsleders ansvar, hvordan de sundhedsfaglige opgaver udføres; herunder hvilke medarbejdere der må udføre den delegerede opgave.

Referencer

- Sundhedsstyrelsens vejledning og udfærdigelse af instrukser. VEJ nr. 9001 af 20/11/2000: [Link](#)
- Vejledning om autoriserede sundhedspersoners benyttelse af medhjælp (delegation af forbeholdt sundhedsfaglig virksomhed). VEJ nr. 115 af 11/12/2009: [Link](#)
- Bekendtgørelse af lov om autorisation af sundhedspersoner og om sundhedsfaglig virksomhed. LBK nr. 990 af 18/08/2017: [Link](#)
- Notat om delegation, KL, d. 11. maj 2014 [Link](#)